

Jsem vděčná, že jsem se touto cestou vydala

Když jsem zavítala na webové stránky www.lilia.cz a chvíli jsem přemýšlela o tom, jak široký okruh činností Lilia Khoušnoutdinová má, přemítala jsem zároveň o věčném sporu: diverzifikovat činnost, anebo se zabývat jedinou, zato hodně do hloubky? Jsou to dvě pravdy, které se zpravidla vylučují, co člověk, co podnikatel, to jiný názor. Já osobně jsem pro diverzifikaci. U této čínorodé ženy jsem dospěla k přesvědčení, že obsáhlé portfolio jednotlivých projektů vede vlastně k úzké specializaci při vzájemném propojení jednotlivých směrů. To jí vyhovuje, to jí otevírá prostor k radosti, užitečnosti, seberealizaci, businessu, který má smysl:

Záběr vašich aktivit je velmi široký. Ne-rozptyluje vás to a neodvádí od jednoho projektu ke druhému? Anebo je to naopak natolik propojující, že vzájemné synergie přinášejí ty nejlepší výsledky?

Obojí může být pravda. Snažím se příliš pozornost netříštit a k dalšímu velkému projektu přecházet až ve chvíli, kdy plně stabilizuji ten předchozí. Za ty roky jsem se naučila dobře delegovat a mým cílem je vždy projekt dovést do takové podoby, kdy je životaschopný téměř bez mé pozornosti. Následně pak můžu iniciovat svůj další záměr. Všechny projekty si pochopitelně nechávám v poli své pozornosti a podle potřeb, nálady nebo toho, co je aktuální, se příležitostně vracím i k těm starším. Zároveň mají všechny mé iniciativy společného jmenovatele, jsou si vzájemně podporující a věřím, že vytvářejí opravdu potentní synergie. V neposlední řadě mnoho lidí v kolektivu kolem mě pracuje hned na několika projektech zároveň, tudíž o nich mají dobré povědomí. Snažíme se udržovat živou meziprojekto-

Myslím, si, že podnikání je náročná cesta, ale zároveň poskytuje velký bonus ve smyslu toho, že máme větší svobodu najít si způsob, jak se věnovat tomu, co nás opravdu naplňuje.

Lilia Khoušnoutdinová

vou komunikaci tak, aby všichni dobře věděli o tom, co se děje v jiných zákoutích našeho pracovního působení. Také velmi podporuji jakékoli další možnosti vzájemné podpory a spolupráce mezi různými větvemi.

Kdy jste začala podnikat a proč? Cítila jste potřebu se seberealizovat, tvořit, vydávat více energie, než bývá obvyklé?

Hned po škole jsem chtěla vyzkoušet něco jiného než investiční bankovníctví nebo consulting, což byly dvě branže, o nichž se předpokládalo, že se do nich jakožto absolventi našich oborů na Oxfordu uchýlíme. Tehdy jsem si přesto řekla, že nejdříve zkusím jít do klasického výběro-

vého řízení, abych se ujistila, že „na to mám“, a abych následně něčeho nelitovala. Výběrovým řízením na lukrativní pozici právě v jedné z bank jsem nakonec prošla, tudíž tato moje potřeba byla uspokojena. Vzhledem k tomu, že jsem dostudovala mladší než zbytek ročníku, nakonec jsem se rozhodla dát si rok na to, abych zkusila sama podnikat v oboru, který mě opravdu baví a naplňuje. Na základě tohoto rozhodnutí pak vznikl můj první podnik. Po těch dvanácti měsících mě firma už dokázala uživit, a navíc jsem měla mnoho spokojených zákazníků a také pocit obrovské satisfakce. Bylo mi tedy jasné, že už není třeba hledat práci v bankovníctví či korporátu, a že s velkou radostí naopak mohu ve svých podnika-

telských záměrech pokračovat. Od té doby neustále zkoumám nové projekty, myšlenky a jsem vděčná, že jsem se touto cestou vydala. Uznávám, že je v mnoha ohledech náročnější, ať už z hlediska financí, či jistoty, je však také nesrovnatelně tvořivější a z mého pohledu poskytuje snadnější způsob, jak své zájmy, talenty a vášně uplatnit ve světě.

Hodně aktivit zaměřujete na objevování ženského potenciálu. Z jakého důvodu jste zvolila toto téma?

Už od dětství, obzvláště tedy v dospívání, jsem vnímala, že ženy a muži nemají úplně stejné záměry, zájmy, ale ani příležitosti. Naprosto přirozeně mě zajímalo, jak maximalizovat svůj vlastní potenciál jako lidská bytost v ženském těle. Z toho následně vyplynulo mnoho zajímavých zjištění a strategií. Říkala jsem si, že kdybych se mnoho z těch věcí dozvěděla už třeba v patnácti, a ne až v pětadvaceti, velmi by mi to usnadnilo cestu, tudíž přišla přirozená chuť tyto poznatky sdílet dál.

A máte pocit, že právě ženská síla, ženský pohled a ženská kreativita mohou pozitivněji měnit svět, než se doposud děje? Je v tomto směru zatím hodně neprozkoumaného a opomíjeného?

Myslím si, že takzvaně ženské kvality nejsou dogmaticky určované biologii a může je nést jak žena, tak i muž. Na druhou stranu, ženské tělo má pochopitelně určité predispozice, a například tedy prožitky související s mateřstvím mají pro ženu, která dítě nosí, rodí a kojí, zcela jinak intenzivní charakter. Zásadní věc nicméně spočívá v tom, že často ženský pohled na věc, ať už ho vyslovil muž, či žena, bývá zpravidla považován spíše za emotivní, intuitivní, méně mentální a racionální, a tudíž i méně hodnotný. Právě to by bylo dle mého názoru velmi prospěšné změnit. Ale ne tak, aby intuice a emoce zase v nějaké abstraktní hierarchii nahradily mentální přístup, ale aby se tyto dva přístupy mohly ve spolupráci potkávat, a vytvářet tak komplexní a celistvé kreativní impulzy a pohledy na svět.

Objevit a využít ku prospěchu lidstva vše, co dokážou ženy zvládnout, je asi tedy ještě neprobádané „bojiště“ a má před sebou možná velkou budoucnost. Ženy by měly nacházet především sebe sama. Není to ale příliš těžké?

Vzhledem k tomu, jak intenzivně jsme už během dospívání tlačeny do různých stereotypů, může být dnes už tolik kyčovitá věta „Najdi samu sebe“ pro nás opravdu velmi zásadní vý-

zvou. Zároveň stále věřím, že je to základ, kterému ve finále stejně neutečeme. Takže je lepší s tím objevováním začít raději dříve nežli později. A vzhledem k tomu, že jde o velmi tvořivý proces, jenž může být plný zvědavosti a obohacujících průzkumů své vnitřní krajiny, lze ho, myslím, vnímat nejen jako výzvu, ale také skrze radost a lehkost.

Vy radíte, jak na to. Co je zásadní?

Zásadní je oprostít se od představ toho, jaká bych měla být. A to může být velmi těžké. Zpravidla si totiž určité externí zásady a mantinely internalizujeme až do bodu, kdy už vlastně ani samy nevíme, co je „naše“, a co jsme naopak převzaly z vnějšku. Myslím, že hodně pomáhá naslouchat svým vlastním pocitům, vnímat, jak nám kolísá vitalita neboli elán a zároveň sledovat, co cítíme v těle. Většinou ve chvíli, kdy se dlouhodobě

věnujeme tomu, co je nám přirozenější, se ve středním měřítku (pochopitelně ne vždy) cítíme lépe, máme více entusiasmů a častěji prožíváme radost. Naopak ve chvíli, kdy dlouhodobě plníme spíše cizí představy, převládá v průměru spíše pocit těžkosti, únavy a letargie. Tudíž ráda říkám, že náš vnitřní pocit můžeme použít jako určitý vnitřní kompas pro to, abychom určily, zda jdeme směrem, který je pro nás vhodný.

Jak skloubit roli podnikatelky a matky?

Je to křehký led. Takzvaný double burden, česky „dvojitá břemeno“, tedy pocit ženy, že má přirozenou povinnost plnit dokonale nejen roli matky, potažmo partnerky, ale i úspěšné podnikatelky či zaměstnankyně, je jedna z nejzá-

keřnějších pastí, které můžeme samy na sebe přichystat. Je totiž velmi nepravděpodobné, že bychom dokázaly všechny tyto role vykonávat naplno, kvalitně a zároveň by nám zbýval čas a energie i na naše zájmy, zdraví a na to, co nám dělá radost. Proto je důležité naučit se prioritizovat a eventuálně některé činnosti v práci, případně i doma delegovat tak, abychom nevyhořely.

Dotýkáte se rovněž genderových záležitostí. Má smysl je vyjadřovat tabulkami v Excelu a čísly?

Záleží na tom, s kým a kde se bavíme. Určité jsou místa a protistrany, pro které právě tabulky a čísla mohou být tím nejefektivnějším argumentem. Připomíná mi to mé postgraduální studium na Gender institutu na LSE. Tam jsme se mimo jiné bavili o morálním aspektu varianty, že by se domácí násilí přepočítávalo na náročné finanční ztráty pro daný stát. Na první pohled, tedy minimálně dle mého názoru, to působí jako nesmyslně amorální přístup k věci. Zároveň si však ze strategického úhlu pohledu dokážu představit situaci, že bohužel právě takovouto tabulkou, spíše než příběhy reálně trpících žen a dětí, člověk dokáže jistý důležitý státní orgán či rozhodující osobu o důležitosti změny přesvědčit, neboť, byť to zní naprosto hrozně, se opravdu „vyplatí“ jednat. Zároveň čísla vždy přinášejí určitý nádech objektivnosti, alespoň ve chvíli, kdy se bavíme o tendencích. Byť mohou být některé výzkumy podloženy výsledky kvalitativních zkoumání, pro určitý typ lidí mohou takové úvahy zaváňet subjektivní interpretací, tedy určitou snahou přehánět, či naopak snižovat. Ve chvíli, kdy máme k dispozici čísla, můžeme působit mnohem více objektivně, důvěryhodně. Na druhou stranu nutno dodat, že po tom, co jsem dlouhou dobu strávila právě zkoumáním analýzy datasetu, mohu říct, že bohužel ani čísla zdaleka nejsou vždy objektivní. To, jak se s nimi pracuje, jak se klasifikují a jak se následně zasazují do metodologických struktur,

může naprosto zásadním způsobem ovlivňovat konečné výsledky. Když to tedy řeknu naprosto na rovinu – i s čísly lze bohužel velmi efektivně manipulovat.

A nesrovnáváme pořád to, co se porovnávat vůbec nedá? Tedy ženy a muže? Když by muž porozuměl ženě a žena muži, nastal by přece konec světa. Vztah mezi pohlavími by měl být o objevování, prostoru, rozumu a srdci. Náповědu, jak „spravedlivé vymezení teritoria“ od celospolečenského pojetí až po peněženku lze hledat asi v jiné rovině než v takzvané rovnoprávnosti... A je to patrně věc evoluční, tedy záležitost dlouhodobá. Co myslíte? Zákony, předpisy, argumenty – to asi moc nepomůže.

Můj osobní pohled na takzvanou emancipaci spočívá v tom, že jsme již mnoho velmi důležitých kroků podnikly. Ženy získaly příležitost vydělávat, být právně nezávislé. Také většinou ve chvíli, kdy se žena chová určitým způsobem, je skoro stejně ohodnocená jako muž a má nádeji na téměř stejně nezávislé postavení. Co mi však chybí, a to se netýká ani tak žen jako spíš ženských kvalit, je právě docenění takzvané emočních a pečujících činností a profesí, ať už se bavíme o péči o děti, staré lidi, domácnost, o zajištění psychologické pohody v rodině, o harmonizaci vztahů. To všechno jsou zpravidla jaksi „neviditelné“ úlohy, které často bohužel plní ve velmi neférovém podílu ženy. Pochopitelně nejde o to, že by muži měli uklízet přesně 50 % času. To je samozřejmě každého volba. Každý pár by měl dělat to, co mu vyhovuje. Tyto pečující práce by však každopádně měly v naší společnosti získat větší úctu. Zatímco v rodině by měly být odměněny respektem, ve chvíli, kdy je někdo vykonává jako povolání, měly by být také příslušně ohodnoceny. To se bohužel aktuálně neděje. Jde mi tedy o to, abychom ty „ženské práce“ dokázali ocenit stejně patřičně jako ty tradičně mužské, ať už je vykonává kdokoli. Následně se pak otevírá prostor, ve kterém si může

každý z partnerů libovolně nastavit, v jakém poměru bude jakými činnostmi investovat do společného rodinného hnízda, ale rovnoprávně v tom smyslu, že ten, kdo zůstane doma s dětmi, bude stejně vážený jako ten, kdo chodí do práce a buduje si takzvanou kariéru.

Jste kurátorkou ženských startupů. Co vede něžnou polovinu lidstva k tomu, aby se vydala na cestu podnikání? Jsou ženy v businessu dnes šťastnější než bez něj?

Velmi často se dostávám do situace, kdy podporuji ženy, obzvláště v prvních krocích podnikání nebo v realizaci nějakého tvořivého projektu, ať už jde o knihu, konferenci, či třeba určitý firemní záměr. Myslím, si, že podnikání je náročná cesta, ale zároveň poskytuje velký bonus ve smyslu toho, že máme větší svobodu najít si způsob, jak se věnovat tomu, co nás opravdu naplňuje. Myslím si, že je to o povaze a zdaleka nejde o typicky mužskou, či ženskou záležitost. Spíš jde o to, že ženy se obecně potýkají víc než muži s určitými specifickými překážkami. Například mají zpravidla větší zodpovědnost ve smyslu péče o děti. Zá-

roveň bývají často konfrontovány s nevhodnými komentáři a „hejty“ na základě vzhledu, ať už v tom smyslu, že jsou příliš přitažlivé, tudíž se jim zákonitě daří jen díky určitým erotickým poměrům, anebo naopak s dehonestací na základě toho, že „takhle vypadající žena“ by neměla dělat... a doplnit si můžete cokoli. Navíc balanc mezi tím, do jaké míry se věnovat rodině a do jaké podnikání, může být obzvláště vyhocený, a to zejména na začátku, protože podnikání speciálně v této fázi potřebuje výrazný podíl naší pozornosti i času. Nicméně vzhledem k tomu, že znám mnoho úspěšných a šťastných podnikatelek, rozhodně mohu ženám, které to láká, tuto cestu vřele doporučit, byť ji rozhodně nechci vykreslovat pouze růžově.

Věříte na zázraky?

Nevěřím na zázraky, ale věřím na to, že ve chvíli, kdy člověk maximálně usiluje o dobrou věc, často bývá takzvaně na správném místě ve správný čas a mohou se mu dít velice nečekané a krásné věci.

A máte v životě podnikání i svou 13. komnatu, kam nikoho nepustíte?

Vždycky jsem se snažila žít tak, abych se ve chvíli, kdy by byl můj příběh zítra publikován na úvodní stránce novin, nemusela za nic stydět, abych se mohla jen důstojně postavit a s hrdostí říct: „Ano, to jsem já, to je můj život“. Neříkám, že jsem nikdy neudělala chybu. Určitě se najdou věci, které bych zpětně ráda udělala jinak. Zas na druhou stranu, zkušenostmi se učíme a jak už jsem naznačila, za vším, co jsem v životě vytvořila, si stojím. Úplně jinou otázkou je potom přeručování informací, polopravdy a lži, s nimiž se bojuje velmi nelehce. Ale to už by bylo na celou další konverzaci. Navíc se přesně tímhle tématem zabýváme i v novém projektu Žena v zenu, který mě nyní velmi těší.

za odpovědi poděkovala Eva Brixí
www.lilia.cz

